

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A háza ma folytatta a Budapest fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslat általános tárgyalását. Az egész ülés folyamán csak az ellenzék tagjai beszéltek. Orbán Balázs, Kada Elek, Németh Albert, Grünwald Béla és Pázmándy Dénes. Az ülés vége felé Szilágyi Desző kezdett szólni, s élesen megrotta a miniszterelnököt és pártját, hogy a betervezett fontos javaslat tárgyalásában csak hallgatólag vesznek részt.

Orbán Balázs: A községségi rendszer az emberek gondolkodás módjában nagy átalakulást idézett elő, s az abszolutizmus hívei e rendszerrel tökéletesen meg vannak elégedve, mert részint jól fizetett hivatalnokok, részint nyugdíjasként huznak. Egyedül a miniszterelnök az, kihez abszolutisztikus tendenciák vannak. Az ő egyeduralmi törekvései azonban nem elégték ki, hogy a kormányban egyedül neki van szava és tekintélye, ő rendszabályozni akarja a más nézeteket valló egyének gondolkodását is, és az országot rendőri állammá akarja átalakítani. A büntető codex és a rendőri kihágásokról szóló törvény már előkészítette erre a talajt katonailag szervezett csendőrség általánosításáról szóló törvényjavaslat elvetetett a kártyák meg; a most tárgyalás alatt levő fővárosi rendőrségről szóló javaslat meghozandó törekvéseknek az arását, mert nem lenne széles Magyarországon olyan ember, a kinek ezen napotelen intézmények révén személyes szabadsága, élete és vagyon biztonságát a miniszter önkényének, s intésére vakon engedelmessé állami rendőrzetnek áldozatul oda dova ne lenne. A javaslat rendkívüli hatalmat ad a rendőrség kezébe, visszavetése és zsarolás ellen pedig csak a helyi törvényhozás lehet felháromodni, minthogy erre vonatkozó anyagi törvények hiányoznak. Ha a javaslat törvényerőre emelkedik, a rendőrség egy önkényeskedési hatáskörrel felruházott oly külön állam lenne az állam, amely a polgári és alkotmányos szabadság legveszélyesebb ellensége, a polgár elleni merényletekre éppen katonai szervezete és szelleme által mintegy ösztönözve és buzdítva lenne.

A helyi törvények e törvények egy oly pretorianus sereget adnának rendelkezésére, a melylyel folytonos ostromállapotban tartaná a fővárost és a hazát. Ehhez még csak egy kis darab Szibériát kellene kölcsön kérnie a muszkától, és akkor valószínű lenne eszményképe, s emondhatná, hogy: „az állam én vagyok.” Hogy a helyi törvények ily felhatalma mit jelent, azt tapasztalni lehetett a cselekedti küldetés és a hatvani-utcai demonstráció alkalmával, valamint azon feleletből, melyekkel a miniszterelnök a rendőrköt által elkövetett kihágásokról a törvényes úton gyűjtött interpellációkra válaszolt. Szólok nem tud magának oly alkotmányos érzelést s hazája régi jó hírverése feltekin, hazája jövő sorsát szíven horolozó képviselőt képzelné, a ki ezen államesin kivételhez kélsimert fordulás nélkül hozzá tud járulni, mert az a fegyver, melyet most a párturalom feltartása céljából Tisza Kálmán kezébe akarnak adni, olyan két éldű fegyver, a melylyel ő vagy mások a haza szívére sebezhetik meg és alkotmányos szabadságát semmisíthetik meg. E politikai okokon kívül azonban vannak más okai is arra, hogy a törvényjavaslatot visszautasítsa. A kormány ugyanis mit sem tett, s a javaslat által sem szándékolt arra nézve valamit tenni, hogy a rendőrség szakképzettsége magasabb fokra emeltesse. Pár év előtt kiküldetett ugyan egy egység Londonba, az angol rendőrség szervezetének tanulmányozására, de a kiküldött visszatérte óta a fővárosi rendőrség rosszabb, mint valaha volt, éjél a főváros felett néhány vén baktér és az isteni gondviselés örökdió, holott Londonban éjjel az egész rendőrség 2/3-a, nappal 1/2-a van szolgálatban, míg nálunk 1/10-e van ébren, a többi alszik. A londoni kiküldött továbbá megjegyezte, hogy a fővárosi rendőrség rosszabb, mint valaha volt, éjél a főváros felett néhány vén baktér és az isteni gondviselés örökdió, holott Londonban éjjel az egész rendőrség 2/3-a, nappal 1/2-a van szolgálatban, míg nálunk 1/10-e van ébren, a többi alszik. A londoni kiküldött továbbá megjegyezte, hogy a fővárosi rendőrség rosszabb, mint valaha volt, éjél a főváros felett néhány vén baktér és az isteni gondviselés örökdió, holott Londonban éjjel az egész rendőrség 2/3-a, nappal 1/2-a van szolgálatban, míg nálunk 1/10-e van ébren, a többi alszik.

A miniszterelnök Eötvös Károlynak felelt, azt moudá, hogy Eötvös magát gyöngének érezte, azt hiszi, hogy ő a nemzet. Az egyének sora szokta a nemzetek sorsának kárára mutatni. Ott, hol az egyének ki vannak zsarolva, és tönkre van téve, ott a széles is sordak a nemzet. (Igaz! Ugy van! a széles baloldalon.) Már pedig e hazában mindenki gyöngy, mindenki tönkret, szegényedik, csak a miniszterelnök erős. De ezen erős voltának talapzatát a nemzet gyöngyessége és szegényessége képezi. (Igaz! Ugy van! a széles baloldalon.) Azt mondá a miniszterelnök, hogy javítsuk a törvényeket, ha hibásak a részletekben. Az olyan törvény azonban, melynek irányelvei hibásak, melyben a judikatura az exekutívával egy össze van keverve, miként ezen törvényjavaslatban, javítani nem lehet. A miniszterelnök azt mondja, hogy a szinhabz nyitási engedélyt a javaslat nem veszi el a városi muniicipiumtól, miután az eddig is a rendőrség hatáskörébe tartozott. Meglehet, azonban nálunk azóta, hogy a rendőrség állami szintől öltött, szinhabz engedélyt nem adtak, legfeljebb a sorvádszásban kimúlt német szinhabz felelevenítésére és a rendőrségnek erre vonatkozó működését megillettetni csak a német Saengerok elterjedéséből tudhatjuk, a melyek azonban valami nagy kulturális vívmányra nem igen mutatnak. Azt mondja a miniszterelnök, hogy a rendőri bíráskodás eddig is meg volt a rendőrségnél, és hogy a most is ily hagyományosan több garancia nyújtás al tsi e törvényjavaslat, mint eddig. Nekünk azonban nem az a célunk, hogy uryi mintát vegyünk az eddigi

rendőrségi szervezetről, nekünk az a törekvésünk, hogy ha egy törvényt akarunk alkotni, ne a rosszat fogozzuk, hanem igyekezzünk valami jót, alapost alkotni. Azt mondja a miniszterelnök, hiszen a szababrák is bírói funkciót teljesítenek, miért ne teljesítené az a rendőrség is. Igaz azonban a jogszababrák a megye hatóság választja s annak bírói kvalifikációval kell bírnia, a rendőrséget azonban a miniszterelnök nevezi ki, s ő csak arra néz, hogy jó fogmegetek kapjon. Mötös már érintette, hogy a mi hazai viszonyainkra nem voltak kellő figyelemmel, azt nem tanulmányozták, hanem inkább a külföldi rendőrséget és arra fektették a súlyt, hogy a rendőrséget a muniicipium jogköréből elvegyék. A miniszterelnök erre az ellenvetést tette, hogy hiszen az igazságszolgáltatás is a muniicipium kezében volt és az szintén elvételét tőle. Szólok ezt nem találja igen szerencsés kísérletnek, mert ma is sokkal jobban szeretné, hogy az igazságszolgáltatás a muniicipium kezében volna, mert akkor az igazságszolgáltatás jobb és gyorsabb lenne, mint most: és az egyáltalában nem buzdítja arra, hogy a muniicipális jogok az esekélyfolyásnyáiból, melyeket a miniszterelnök mindenhát keze megfogott, a rendőrséget a miniszterelnöknek kiszolgáltatassa. A miniszterelnök elismeri, hogy a rendőrséget a muniicipium jogaihoz tartoztat és hogy az ma már ezen törvényjavaslat által elvételét a muniicipiumtól, de csakis ez véteit el. Egy ország fővárosának közegészségi ügyéről azonban egész nemzedékek felvirágzása és hanyatlása függ s azzal katonák rövidséggel nem lehet elbánni. Londonban a rendőrségnek vannak orvosi, de csak olyanok, a kik a beteg rendőrköt gyógyítják; azonban a közegészség és a közérkösség ügye Londonban is és az egész világ minden városában a muniicipális jogok körébe tartozik és nem lehet egyesek vétkes üzérkedéseinek tárgya. (Ugy van! a széles baloldalon.) Azt mondja a miniszter, hogy éppen azért szükséges, hogy ezen törvény már most életbe léptetessék, mert e tekintetben sok a teendő. Szólok úgy hiszi, hogy a választások siettetlenek mindent, a mi a miniszter nézve előnyös, és késleltetnek mindent, a mi a nemzetre nézve üdvös. Igen sok égető kérdés van, a melyeket nézve az országgyűlés azt határozta, hogy meg az idősök alatt törvényerőre emelkedjenek: mint a vallászsabadság, polgári házasság stb., de mind ezek késnek az éji homályban. A javaslatot a felhozott érvekkel fogva nem fogadják el a részletes tárgyalás alapjául sem. (Helyeslés.) Grünwald Béla: E törvényjavaslat egy közel 800 laból álló organismust nagy jogokkal felruházva állt szembe a főváros több százszernyi lakosságával. Nem szenved kétséget, hogy a rendőrségnek a hatalomra szüksége van, de gondoskodni kell a biztosítékokról, hogy hatalmával vissza ne élhesen és gondoskodni kell a jogvédelemről az egyéni szabadság megóvásá érdekében. A mi a rendőrség szervezetét illeti, egy pillantás, melyet a törvényjavaslatra vetünk, meggyözködhet bennünket arról, hogy itt nem állunk egy tulajdonképpeni szervező törvényre szemköt. A törvényjavaslat nem nyújtja a tervezett szervezet teljes képét, hanem csak a legáltalánosabb körvonalakat. A kormány azt igéri, hogy más fővárosok rendőri szervezetét fogja utánozni, s ezt szöve nem biztosítékul el is fogadja, azonban nem kell hinni, hogy ha a kormány a legtekélyesebb minták után szervezné is a rendőrséget, ezáltal már meg lesz oldva a rendőrség szervezésének kérdése. E nagy feladat megoldása a törvényhozás, a szervezet formáit meghatározó törvények és rendelkezések kiüli felküz; felküz abban a tényezőben, mely a fővárosi rendőrséget szervezni s vezetni van hivata. A mi a közönségesen bizalmat és tiszteletet ébreszt a rendőrség iránt, az a komoly kötelességérzet s az erkölcsi tisztaság szelleme, melylyel csak a kormány képes ez intézményt áthatni. A fővárosi rendőrség azzal lesz, a mivé a helyi muniicipium tenni fogja. Most egy új korszak kezdődik, s a kormány abban a helyzetben van, hogy e szervezetet felemelje s megistázza. Ha a rendőrség jó lesz, szöve lesz elö, a ki a kormányt legmelegebb elismerését fogja nyilvánítni. De ha rossz lesz, feljogosítva érzi magát a legszigorubb következtésekre. Mert a korruptiót valamely intézményben nem magyarázhatja meg más, mint az erkölcsi közöny, az erkölcsi érzék hiánya, vagy maga a korruptió. De míg a fővárosi rendőrség magasabb értelmi és erkölcsi színvonalra való emelése nem függ a törvényhozástól, hanem egyedül a kormánytól, addig a rendőrség jogkörének szabatos meghatározása és a személyes szabadság biztosításának leltésése egyedül a törvényhozás feladata és hivatása. Ez utóbbi tárgya a törvényjavaslat első fejezetének s rendkívül érdekes feladat a törvényjavaslatot ebből a szempontból vizsgálni. A polgári szabadság biztosításának nélkülözhetetlen feltétele oly törvények alkotása, melyek a hatóságai hatalom korlátozását, gyakorlásának for-

tosogót ezt büntül róvni fel nekik, mint ön az emelt mondá, de teljes szívemből ajánlom őket, mert becsületesek, s lelök mélyébe zárják a valóshatlan álmot, melyért rajongnak, és úgy halnak meg, mint ön is megkérle, nem éhségből, vagy kétségéből, hanem szerelemből. Es miután Roger még mindig tiltakozni akart, így folytató: — En vallatom önt barátom. Szinte sajánnám, hogy e kényes ügyt érintem, ha nem tudnám bizonyosan, hogy egy becsületes szívhez fordultam, mely nem ért a hazugság és áruláshoz. En sejtettem önnel a vesztély, ennél többet nem tehetek. Ezen felül érzem, hogy önnel szemben nem léptem át a kímélet határait. Ezért ne vádoljon kiváncsisággal, engem csak az érdek ösztönözött, melylyel Dalbrégué ur, Laurence, és ön iránt viselkedtem. Könnyen így szólhatnék önhöz: Esküdök meg, hogy nem szereti Laurence-ot. Az ön felelete vagy hallgatására, könnyen megállapíthatnám véleményemet, mert most ön nem ember ki hamisan esküdnek. E borzáló kérdést nem fogom felhárítani. Még nem vagyok oly meghitt barátja, hogy ennyire mernék menni. Legyen orvosa, ennel többet nem mondhatok. Különösen, helyzetben több bizalmat másokba és önmagába. — Igérem, uram felel Roger látszólag megkönnyebbülve. — Ez nem elég, kedvesem. Mint orvosnak egy bizonyos pontig jogom van öntől egy ígérlet követelni, azt, hogy semmiféle alakban nem utítja meg a kísérletet, melynek ma majdnem áldozatává lett. Ünnepelesen megígéri-e. — Becsületesem eszközöm! szöve Roger felémelve kezét. — Hiszek önnel, folytatá az orvos. Söt meg vagyok gyözdöve, hogy a lecke használni fog, mert a gondviselés csakugyan leckét akart önnel adni. — Az igaz, uram. A gondviselés intézte úgy, hogy ön segélyemre jöjön. — Ah! ha csak ezen csodát mívelte volna, szöve s hoznám, viszonzá Valnet ur. De még sokkal világoosan nyilvánult. — Mi módon? (Folytatása következik.)

— Ez valóban ritkaság, szöve Valnet ur, de fájdalom már megtörtént. — És most is előfordul, uram. En szomorú példa vagyok reá. Hat hét óta, a legfárasztóbb járás-keelés után, eredménytelenül bolyongok Párisban és környékén. Isten a megmondhatója, hogy két hét óta mennyire gazdálkodtam azon néhány frankkal, mely még birtokomban volt! — Ezt tapasztaltam, barátom. Az ön gyomra szánandó állapotban van. Szerencsére még fiatal, és hamar felépülhet a szenvedett megrázkodástól. E szerint az éhség ösztönözé önt az öngyilkosságra? — Nem egészen, uram, inkább a szegény. — Hogyan? — Ezt nem tudnám világosan megmagyarázni, mert annyira el vagyok gyöngyülve, hogy azt sem tudtam mit teszek. És ön bizonyosan elfogja binni orvos ur, én az azt mondom, hogy kinyitótam kezemet! Igen én, ki büszkeségből kijöttem a éhenhaláshoz, én az elmenök könyöröltekhez fordultam! Es tudja-e kihez fordultam? Germain és Antoinettehez. Oh! midőn hallám, hogy nevetem ejtik ki, midőn láttam, hogy megrettéssel elutasítanak, fejemet vesztém. . . . Cézilianal, eszevesztett elrohantam, valószínűleg a lábaimmal folyó vizmoraia vonzott, és bele ugortam. . . . Mi történt? Azt nem tudom. Midőn felnyitottam szememet, ön mellettem volt. Homályosan emlékezem, hogy kíváncsi tömeg vet körül, és tekintéval majd elnyelt. . . . E szenvedés túlhaladta erőmet, és behunytam szememet. . . . egyedül az ön ápolásának köszönhetem, hogy e szobában végre visszanyertem eszemet. Egy pillanattal azt hittem, hogy ön nem gyantit öngyilkosságot és hogy hátráltalán gyöngyességek főokát szintén nem tudja. De fájdalom, látom, hogy ön mindent ellát, és hogy ön irántam, nem mint orvos, hanem mint jó barát viselte magát. Lelkem mélyből köszönöm, uram, és hálámat sokkal késezőbban fejezném ki, ha nem tudnám mily boldogok azok, kiknek alkalmuk van jót esmerkedni. — Nevezük e tettet egyszerűen embernek, igazítja ki szerényen az orvos, és most engedje meg, hogy nyilvan kimondjam gondolataim. Ha mint idegenek állának egymással szemben, már

— Miért? Hát pirulni kénytelen-e azért, hogy eddig nem talált alkalmazást? Hát nem becsüli-e önt annyira, hogy meglegyen gyözdöve, miszerint ön nem fecserelte el idejét és pénzét? — Oh! ő róla megvagyok gyözdöve. . . . — Ha nem róla van szó, akkor tehát Laurence előtt nem akar pirulni! Két eset közt csak egy állhat: vagy szereti Laurence-ot, vagy nem szereti. Ha nem szereti, mit tördök vele? Azt hiszi, hogy elvonja öntől barátságát mert szerencsétlen? Söt ellenkezőleg, ő lesz az első ki segélyére jön! Ha szereti, az más. . . . — Orvos! orvos! szakítá félbe Roger, ezen elemletek következményeitől elrémülve. — Ah! az az ön hibája, kedvesem, hogy reá jöttem, kiáltá az orvos. En egy látszólag megfoghatatlan ténnyel állok szemben, ennek okait fúrhatatlan kell. Es tudja e mire vezérelt, engem a józan ész, de az ön eljárása, hallgatása, zavara, söt félbeszakítás, de is? — Mire? Kérdé Roger. — Hogy Antoinette-nek igaza volt, és ön szereti Laurence-ot. — Esdve kérem, uram! kiáltá Roger, ki hirtelen felszökött, és rémületen körültekintett. — Itt van ni, lássa, szöve az orvos, ön fél, hogy valaki meghallhatná! — Minden bizonytalan, viszonzá Roger. En félek, hogy e ritkalm elterjed. Cassut asszony szájában nincsen erkö; az önében váddá lesz ellenem. Igen én szeretem Laurence-ot, mint egy fíver szereti nővérét, mert ön különösen azon jöitémelykért szeretem, melyekkel atya oly bőven elmozdított. Bün-e ez? Ezért csak a modort okozhatok, melylyel neveltünk, és a benső meghitt viszonyt, melyben élünk. — Oh! ha csak így szereti, akkor semmi szavam sincs, veté oda Valnet ur. — Ah! há szabad-e másképp szeretnem? szöve Roger. Hát nincse-e köztünk a gazdagság áthághatatlan örvénye? — Minden bizonytalan, de ezen örvény sem a szemnek, sem a szívnek nem áthághatatlan. Sok ember élt már, kedves barátom, ki nem tördöt a lábai előtt tárogó örvényvel, és mégis fellegvárakat épített képzeltében. En nem érzek bá-

AZ AKASZTOTT EMBER HAGYATÉKA.

SAUNIERE PÁL

REGÉNY.

V. 22

A kétségbeesett (Folytatás.)

Félig felnyitotta az ajtót, és rejtélyesen intett az orvosnak, mutatta a bankjegyet, és az arany- és ezüst-pénzt, melyek kezében tartott. Roger az így függönyfölkeltakarra, háta fordított az ajtóknak, és így nem láthatta. Az orvos felkelt, átvette a pénzt, és nesztelenül az ajtószekrény márvány táblájára tette. — Jól van, akkor is leszedhetik az asztalt, ha én elmentem, szöve, hogy a felváltott pénzt átadhassa Rogernek. Addig is hagyjon magunkra, és senki se zavarjon. Ezen szavak után Roger agyánál foglalt helyét. — En hallgatom önt, szöve. Csak arra kérem hogy ne titkoljon el semmit. Montmarry ekkor elbeszélte, hogy mily események folytán hagyta el Voisin ur gyárát, és megemlítte, hogy Antoinette, megvetéséért boszút állandó, egy névtelen levelet írt Dalbrégué urnak, melyben azzal vádolta Rogert, hogy szereti Laurence-ot. — Ezen levél folytán, és hogy minden rosszakaratú megjegyzésnek vége szakadjon, szöve bevezerte. Dalbrégué ur engem Párisba küldött. — Jól van, veté oda az orvos, de ez még nem fejt meg, hogy miért tett öngyilkossági kísérletet. — Majd reá jövök uram. Párisba érve azt hittem könnyen kaphatok alkalmazást. En nem képzelhettem, hogy ezen nagy kereskedelmi városban, egy egészséges, bátor, nemi tehetséggel és erős akaratú bíró ember, ha szerény segélyjuttatás, a melyek leggye rendelkezés, esetleg kiadnak, az éhenhalásra vezet utalva.

